

KOMMUNIKASJON

Refleksjoner om profesjonalitet i møte
med brukere, kollegaer og meg selv

Livet leves i mellomrommet

«Handling og tale beveger seg i en sfære som befinner seg mellom menneskene som mennesker. De retter seg direkte mot omverdenen, der de bringer de handlende og talende inn på banen, frem i lyset, selv når handlingens og talens ærend er helt og holdent `objektivt`, ...

... det som *inter-est*, som ligger imellom og skaper relasjoner, det som på samme tid både forbinder og skiller menneskene. Nesten all handling og tale angår dette mellomrommet, som er forskjellig for alle menneskegrupper, slik at vi som oftest samtaler med hverandre *om noe, ...»*

Hannah Arendt (1906-1975) Vita Activa, 1958/1996 s. 184f

**Informasjon = en forskjell
som gjør en forskjell**

**En forskjell = er et forhold,
eller endringer i et forhold**

Lik mening => bekrefter/lite nytt utvikles

En noe forskjellig mening => i stand til å lytte til hverandre og videreutvikle

Veldig forskjellig => vanskelig å lytte til/avbryter/korrigerer=> ofte brudd

4 TYPER KUNNSKAP

Rasjonell kunnskap: - Fattes m/ fornuften

Praktisk/Teknisk kunnskap: - Vite hvordan mestre

Relasjonell kunnskap: - Hvordan en skal finne sin plass i forhold til andre

Kroppslig kunnskap: - Fornemme, dvs. reaksjonene ens egen kropp gir i ulike situasjoner. => gjør at vi føler at «her er det noe» uten at vi nødvendigvis vet hva det er.

Lev Vygotsky (1896 - 1934): «Å tenke er indre tale»

Mikhail Bakhtin (1895 – 1975) «Vi er de stemmene som
har tatt bolig i oss»

Språk

"Språk er redskapet foreldre bruker til å organisere sine tanker om verden, og når de lærer barna sine å snakke, overfører de disse organiserende mønstrene:

prosessen vi vanligvis omtaler som `å lære å snakke´ er i virkeligheten å lære å tenke."

Michael Holquist (2005). Dialogism, s 80
(Min oversettelse)

Ingrid, 3 1/2 år,
vinger fra samvær hos far
Far har tidligere utøvd
elektronisk kontroll og psyk. vold
mot mor.

"Han bestemmer over meg!
Han bestemmer inni meg!
— og det behøver han ikke."

Kommunikasjonsteori

Watzlawick, Beavin og Jackson: *Pragmatics of Human Communication* (1967)

Axiom 1: « En kan ikke ikke-kommunisere »

Axiom 2: « Enhver kommunikasjon har en innholds side og en relasjons side der den sistnevnte klassifiserer den førstnevnte og er derfor en metakommunikasjon »

Axiom 3: « Karakteren på forholdet mellom de kommuniserende avgjøres av måten de punktuerer (tegnsetter/bryter opp & aksentuerer/understreker) kommunikasjonen mellom seg »

Axiom 4: « Mennesker kommuniserer både digitalt og analogt. Digitalt språk har en veldig komplisert og sterk logisk syntax (måten ord settes sammen til f.eks. setninger), men mangler adekvate uttrykk når det gjelder relasjoner, mens analogt språk besitter disse uttrykkene, men har ingen adekvat syntax for forholdets klart uttrykte karakter »

Axiom 5: « All kommunikatív utveksling er enten symetrisk eller komplementær, avhengig av om de er basert på likhet eller forskjellighet »

Effektiv kommunikasjon forutsetter en dyp gjensidig felles forståelse av «hvem er du» og «hvem er jeg»

«Jeg» og «vi» blir til i mellomrommet

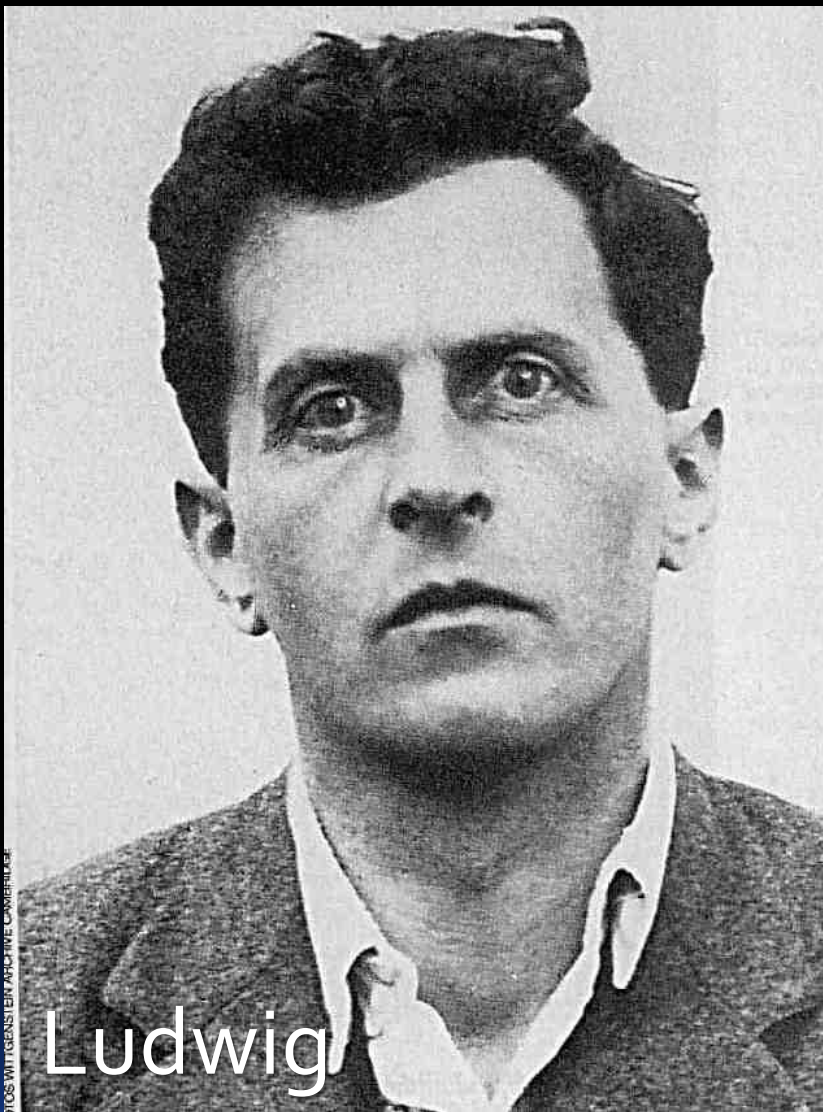
Handling og tale foregår i veven av relasjoner mellom mennesker, som på sin side har oppstått av det som er gjort og det som er sagt, og må ha en jevn forbindelse med denne veven.

Et menneske i relasjon til et annet har veldig begrenset kontroll over hva som skjer i det forholdet.

Han/hun er en del av en to-person enhet, og kontrollen en hvilken som helst del har over helheten den inngår i, er strengt regulert og begrenset.

«Helheten er alltid i et metaforhold til sine deler.»

(Gregory Bateson, Steps to an ecology of mind, 1972 s.267)

Ludwig

Wittgenstein

(1889-1951)

Språkets dobbelthet: "fengsel" (Heidegger)

Vi er fanget i en språklig gitt virkelighet. Et *bilde* holder oss fanget. Og vi slipper ikke ut av det, for det ligger i språket vårt som tilsynelatende gjentar det for oss ubønnhørlig. Vår forstand er forhekset "ved hjelp av midlene i språket vårt," sier Wittgenstein. Ordene styrer vår måte å erfare verden på. Språket er virkelighetens grense.

Wittgenstein: Filosofiske undersøkelser (1953), § 115 og § 109.

Gjennom kommunikasjon skapes Forståelse og Virkelighet

“Hvad jeg i ensom besindelse når, er – hvis det står alene – ufuldbyrdet.

Det, der ikke virkeliggjøres i kommunikation, er endnu ikke; det, der ikke i sidste instans bygger på den, er uden fast grund. Sandheden begynder først, hvor to er sammen.”

Karl Jaspers: Hvad er filosofi, 1965, s. 93

Karl Jaspers
(1883-1969)

Statens vegvesen - Støtvig hotell - 23. mai 2017
TK Lang

Som ethvert *kulturfellesskap* utgjør fagmiljøer et *definisjonsfellesskap* og et *handlingsfellesskap*

Å lære et fag, en profesjon, er ensbetydende med å lære seg å beherske det språket fagmiljøet bruker, og å mestre handlingene, dvs. den praksis, som dette språket er vevd inn i. Ethvert fagmiljø utgjør et kulturfellesskap som jeg blir en del av, som fagperson, i samme grad som jeg behersker fagspråket og den praksis det er knyttet til, i dette miljøet.

Er du og farmor like gamle?
- Jeg er eldre
= Du ser like gammel ut
= og du er veldig snill også
og når jeg sier det hører
hjemmen min det
hjemmen tenker det først
og så sier mamma ordene
når jeg sier ordene,
da forstår hjemmen det
→ sånn er det.

Sindre, 5 år

I møte med «den andre» er kunsten å bli i «det sagte» ut fra forståelsen av at:

"Der Mensch ist was er sagt"

Martin Heidegger
(1889-1976)

"... sproget taler i os, vi er undersåtter af sprogvæsenet, ... [og det] i en sådan grad, at vi ikke ved hvad vi mener, før vi hører hvad vi selv siger. ...; vi er overgivet til en lytten. At tænke er at lytte, ..., vi ser i virkeligheden med øret, for det er jo sproget, der kommer med alting til os. "

Når mennesket undrer seg, Birgitte Rahbek , 1995, s.410-412

Hvem er profesjonsutøveren?

Profesjonsutøveren er en person med fag- og profesjonsspesifikk kunnskap og kompetanse, som har en rolle ut i fra en kontrakt, eller innen en organisasjon som gjennom arbeidsavtale og instruks, nærmere har definert hvilke oppgaver som tilligger rolle innehaveren å løse, og hvilke faglige og yrkesetiske standarder som forventes innfridd.

I tillegg til kompetanse til å løse bestemte oppgaver, må profesjonsutøveren forstå sin egen rolle som del av et større system.

Hvem er jeg – kunden/klienten?

Å forholde deg til et annet menneske, meg, som om bildet du har av meg er sant, er å gå glipp av meg.

Det som karakteriserer et bilde, er nettopp bevisstheten om at den, som avbildes, ikke selv er tilstede i bildet. Mona Lisa er ikke tilstede i bildet av Mona Lisa

Jeg, som ethvert annet menneske kan bare møtes ansikt til ansikt, som en fremmed, alltid mer, noe annet, enn det bilde du har dannet deg av meg. Hver gang vi møtes, står vi overfor hverandre som en vi ikke vet hvem er, og vi blir til den vi viser oss som, i responsen på hverandre.

Den andre, kan ikke tas for gitt. Ikke forutsees, eller subsummeres under en kategori.

Hvem er kollegaen din?

Som enhver person, er kollegaen min *bærer av sitt bilde* som bare vi andre ser.

Samtidig er kollegaen min alltid også *det som er å være* ham eller henne. For å kunne vite hva det er, må vi *være* den andre, ha den andres kropp og livshistorie. Å dele en annens eksistens er ikke mulig.

M.a.o. kan jeg bare lære den andre å kjenne, få et innblikk i hva det er å *være* den andre, gjennom at den andre lukker meg inn i sin verden.

Dette er bare mulig gjennom språket, gjennom dialogen. Vi må snakke sammen. Snakker du med kollegaene dine? Lukker du dem inn i din verden? Utforsker du *deres virkelighet*?

Kjernen til alle konflikter:

Når vi – i måten de(n) andre ser oss på – ikke kjenner oss sett som den vi selv opplever å være - utløser det protest i oss og eventuelt «kamp» for å overbevise om at vi ikke er den vi blir sett som.

Å holde et menneske fast i det bilde vi har av det, blir følgelig å øve vold på hva det mennesket er.

Tilsvarende blir det respektløst av meg overfor de(n) andre om jeg insisterer på at jeg er den jeg er, og ikke tar på alvor det bilde, den opplevelsen, de andre har av meg. For ganske riktig er jeg den jeg kjenner at jeg er. Men så er jeg også mitt bilde som jeg selv ikke ser, men som de andre ser!

Ludwig Wittgenstein (1889-1951) så ethvert *kulturfellesskap* som et *definisjonsfellesskap* og et *handlingsfellesskap*

Språk og «Språkspill»

Hele jorden hadde samme språk og samme ord ...
De sa til hverandre: "Kom så lager vi ..."

HERREN sa: "Se, de er ett folk og ett språk har de alle.
Og dette er det første de gjør! Nå vil ingen ting være
umulig for dem, uansett hva de bestemmer seg for å
gjøre. Kom la oss stige ned og forvirre språket deres ..."

1. Mos 11, 1+3+6

Språkspill – Jobben vår er et språkspill

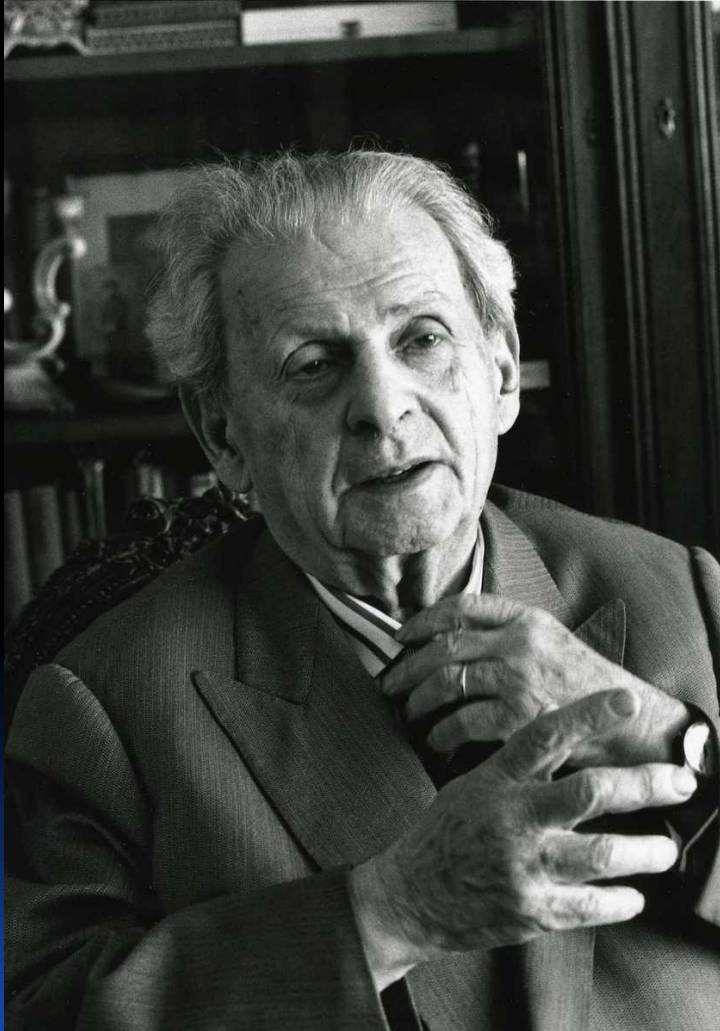
Det vi sier «forheksen» vår forståelse.

Når vi snakker, kan vi ikke ikke-bli «forhekset» av det vi selv sier. Når vi tilhører et fellesskap, f.eks. et profesjonelt fagmiljø, da må vi snakke det språket som brukes i det fellesskapet. Hvis en ønsker å forbli i det miljøet, må en være villig til å bruke det språket de snakker.

Wittgenstein sier at å beherske et språk er å beherske en kultur.

Ord og handling veves i hverandre etter strenge regler: Fag og Yrkesetikk.

Profesjonalitet i møte med den andre medfører Selvrefleksjon

“Men når nu jeg’et står ansikt til ansikt med den Andre, bliver forholdet et andet; det bliver kritisk i forhold til sig selv. Dermed vender det sig indad, ikke for at indrette sig hos sig selv, men `som en fremmed, der jagtes lige til sit hjem, anklaget for sin identitet...’

Peter Kemp .Lévinas. 1992 s. 71

Emmanuel Lévinas
(1906-1995)

Om profesjonalitet

En måte å tenke om profesjonalitet på, kan være å se på hvor effektivt og hvor vellykket en person fungerer i sin yrkes-utøvelse.

Det å vise seg som dyktig, kompetent, og i stand til å håndtere stress, ivareta tilfredsstillende forhold til andre, leve et selvstendig liv, og være i stand til å "hente seg inn igjen" etter vanskelige situasjoner, er alle tegn på profesjonalitet.

Kulturelle forskjeller, individuelle vurderinger og konkurrerende faglige teorier vil selvfølgelig alltid påvirke hvordan en definerer profesjonalitet.

Takk for oppmerksomheten!

Statens vegvesen - Støtvig hotell - 23. mai 2017
TK Lang